

Ο ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΦΗΤΟΥ ΗΛΙΑ ΤΡΙΠΟΛΕΩΣ

Τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου
Μαντινείας καί Κυνουρίας κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Στίς ἀρχές τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος καί εἰδικότερα στήν πρώτη εἰκοσαετία, πού ἦσαν οἱ τελευταῖοι χρόνοι τῆς μαύρης σκλαβιάς καί πικρῆς δουλείας τῆς Ἑλλάδος στήν ὀθωμανική τυραννία, ἡ θρυλική Τριπολιτσά εἶχε τό προνόμιο νά γίνη στάδιο ἀδελήσεως πολλῶν Ἐθνομαρτύρων καί Νεομαρτύ-

ρων, οἱ ὁποῖοι ὑπέστησαν τό μαρτύριο τοῦ αἵματος γιά τήν Πίστι καί τό Γένος. Στήν καρδιά καί στήν συνείδησι τῶν Τριπολιτσιωτῶν ἰδιαίτερη θέσι κατέλαβαν οἱ Νεομάρτυρες Δημήτριος καί Παῦλος.

Ὁ Νεομάρτυς Δημήτριος κατήγετο ἀπό τήν Λιγούδιστα Τριφυλίας, τήν σημερινή Χώρα,

εργάζετο σέ διάφορα σπίτια στήν Τριπολιτσά ὡς ὑπηρέτης Τούρκων καί ἐτούρκεψε μετονομαζόμενος σέ Μεχμέτ. Ἐγκατέλειψε τήν Τριπολιτσά καί ἐπεριπλανήθη στήν Μ. Ἀσία μέχρι νά καταλήξῃ στήν Χίο. Ἐκεῖ ἐγνωρίσθη μέ τόν πρῶν Κορίνθου Μακάριο, ὁ ὁποῖος τόν καθωδήγησε καί τόν ἐβοήθησε νά μετανοήσῃ. Μετά ἀπό καιρό ἐπέστρεψε στήν Τριπολιτσά ὁμολογώντας τόν Χριστόν μπροστά στόν πασά, ὁ ὁποῖος διέταξε τόν ἀποκεφαλισμό του. Ὁ Δημήτριος ἐμαρτύρησε στίς 14 Ἀπριλίου τοῦ 1803.

Ὁ Νεομάρτυς Παῦλος, κατά κόσμον Παναγιώτης, καταγόμενος ἀπό τό Σοπωτό Καλαβρυτων εἰργάζετο ὡς σανδαλοποιός στήν Πάτρα. Μετά ἀπό διαφωνία πού εἶχε μέ τόν ιδιοκτήτη τοῦ ἐργαστηρίου του, ἐπροτίμησε νά ἀλλαξοπιστήσῃ παρά νά πληρώσῃ παραπάνω μίσθωμα. Μόλις συνειδητοποίησε τί ἔκαμε, μετενόησε ἀμέσως καί μετέβη στό Ἅγιον Ὄρος, ὅπου ἔλαβε τό μοναχικόν σχῆμα μετονομασθεῖς Παῦλος. Μετά ἀπό πολλά ἔτη καί μιμούμενος τόν Νεομάρτυρα Δημήτριο ἐπέλεξε τήν Τριπολιτσά γιά τό μαρτύριό του. Ἐκεῖ προκάλεσε τήν σύλληψι, δίκη καί τελικῶς τήν καταδίκη του εἰς θάνατον. Πράγματι ἀπεκεφαλίσθη στίς 22 Μαΐου 1818. Ἀπό τήν ἡμέρα τοῦ μαρτυρίου

του τοῦ Δημητρίου καί Παύλου τοῦς ἀπεδέχθησαν ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Τριπόλεως ὡς Ἅγίους καί τοῦς ἀνεκήρυξαν προστάτες καί Πολιούχους τῆς πόλεώς τους, τιμοῦσαν τά ἱερά τους Λείψανα καί τελοῦσαν κάθε χρόνο τήν ἡμέρα τῆς ἀθλήσεώς τους λατρευτικές συνάξεις στούς τόπους τοῦ μαρτυρίου τους, πού μέ πολλήν εὐλάβεια καί ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον διεσφάλισαν καί διεφύλασσαν.

Στό παρόν κείμενο θ' ἀναφεροῦμε συνοπτικῶς στό ἱστορικόν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ πρὸς τιμὴν τῶν Πολιούχων τῆς Τριπόλεως Ἁγίων Νεομαρτύρων Δημητρίου καί Παύλου καί Προφήτου Ἡλιοῦ. Στίς 16 Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1848 τό Δημοτικὸ Συμβούλιο Τριπόλεως μέ Δήμαρχο τόν Χριστό Μπιλάλη κάνει μία ἀναφορά γιά τήν προσφορά τῶν Νεομαρτύρων στό σκλαβωμένο Γένος καί τήν ὀφειλή τῶν Τριπολιτῶν στούς Νεομάρτυρες τῆς Τριπολιτσᾶς γιά τήν ἀνεγερσι Ναοῦ εἰς τιμὴν καί μνήμην αὐτῶν. Ὅμως τό θέμα δέν προχωρεῖ καί γιά ἄλλους λόγους (οἰκονομικά τοῦ Δήμου) καί διότι ἤδη ἔχει ξεκινήσει ἡ ἀνοικοδόμησι τοῦ μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Τριπόλεως ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Βασιλείου. Ἐξ ἄλλου τήν ἐποχὴ αὐτὴ ξεσπᾷ τό κίνημα τοῦ Παπουλάκου, στό ὁποῖο ἔλαβε μέρος καί ὁ Δήμαρχος τῆς Τρι-

πολιτῶς Χρῖστος Μπιλάλης. Ἡ Πολιτεία γιά τήν καταστολή τοῦ σοβαροῦ αὐτοῦ κινήματος ἀπέστειλε τόν Στρατηγό Γενναῖον Κολοκοτρώνη, ὁ ὁποῖος ἐπέτυχεν νά διαλύσῃ τό κίνημα καί νά συλλάβῃ τόν Παπουλάκο χωρίς καμμίαν ἀντίσταση. Τότε δέ, τόν Μάιο τοῦ 1853, παύεται ἀπό τό ἀξίωμα τοῦ Δημάρχου ὁ Χρῖστος Μπιλάλης καί φυλακίζεται στήν Ἀθήνα γιά τήν συμμετοχή του στό κίνημα Παπουλάκου.

Ὅμως μετά ἀπό 21 χρόνια ἀπό τήν πρώτη ἀναφορά στό Δημοτικό Συμβούλιο Τριπόλεως γιά τήν ἀνέγερσι Ναοῦ ἐπ' ὀνόματι τῶν Νεομαρτύρων, στήν συνεδρίασι τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου τῆς 20ῆς Ὀκτωβρίου 1869 ὁ εὐσεβῆς καί δημιουργικός Δήμαρχος Τριπόλεως Ἀλέξιος Νικόπουλος προτείνει εὐδῆως στό Δημοτικό συμβούλιο τήν ὑποχρέωσι ἀνεγέρσεως Ναοῦ ἀφιερωμένου στούς δύο Νεομάρτυρες Δημήτριον καί Παῦλον. Τό Δημοτικό Συμβούλιο ἀποδέχεται τήν πρότασι τοῦ Δημάρχου καί μάλιστα διορίζει διαχειριστική Ἐπιτροπή Ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ τῶν Ἁγίων Νεομαρτύρων, ἀποτελουμένην ἀπό τόν Σεβ. Μητροπολίτην Μαντινείας καί Κυνοῦρίας Θεόκλητον Α' (Βίμπον 1832-1903) ὡς Πρόεδρον καί τούς διακεκριμένους πολίτες τῆς Τριπόλεως Ἀθανάσιον Μαλλοῦχον, Διαμαντή Χατζησαράντον καί Σωτή-

ριον Καρακασόπουλον ὡς Μέλη. Ἡ Ἐπιτροπή ὁμως ἔμεινε ἀνεργός καί τό ἔργο τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ δέν ἄρχισε.

Τόν Μάιον τοῦ 1871 ἐμφανίζεται ὁ Ἡλίας Μπιλίδας, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη στήν Τρίπολι ἀλλά διέμενε στό Ναύπλιο ὅπου εἶχε χρυσοχοεῖο. Αὐτός προσφέρει γιά τήν ἀνέγερσι τοῦ Ναοῦ τῶν Ἁγίων Νεομαρτύρων τό ποσό τῶν χιλίων δραχμῶν καί καταθέτει σχετικὴν αἴτησι τήν 26ῆ Μάιου 1871 στό Δημοτικό Συμβούλιο, τό ὁποῖον στήν συνεδρίασι τῆς 27ῆς Μαΐου 1871 ἀποδέχεται τήν δωρεά Μπιλίδα, στό δέ σχετικό Πρακτικό αὐτοῦ καταγράφονται τά ἑξῆς: «Πρακτικά Συνεδριάσεως τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Τριπόλεως τῆς 27ῆς Μαΐου 1871 ἔτους. Ἐνταῦθα ἐν τῷ Δημοτικῷ Καταστήματι τό Δημοτικόν Συμβούλιον εἰς δημοσίαν Συνεδρίασιν συγκείμενον ὑπό τοῦ Προέδρου κ. Χρήστου Καλαντζοπούλου καί τῶν συμβούλων αὐτοῦ Βασ. Κ. Πετούνη, Τριαντ. Τριανταφυλλάκου, Νικ. Βασιλείου, Ἀθανασίου Ἡλιοπούλου, Ἄδαν. Μουζακιώτη, Δημ. Ροδοπούλου, Νικολ. Σπηλιοπούλου, Δημ. Γ. Συναδινοῦ, Δημ. Βλαντούση, Δημ. Κουροπούλου, Ἀργυρίου Ἀργυροπούλου, Νικολ. Τζαμοπούλου καί Ἀναγν. Παναγιωτοπούλου, παραστάντος καί τοῦ Δημάρχου Τριπόλεως κ. Ἀλεξ.

Νικοπούλου και λαβόν γνώσιν διά τοῦ κ. Κωνστ. Σπυροπούλου ἀπό 26 Μαΐου ἐ.ἔ. ὑποβληθείσης αἰτήσεως τοῦ κ. Ἡλίας Μπιλίδα, ὅστις προσφέρει δραχμάς (1.000) χιλίας διά τήν ἀνέγερσιν Ἱεροῦ Ναοῦ, πρὸς τιμὴν τῶν Ἁγίων Ἀθλητῶν Νεομαρτύρων Δημητρίου καὶ Παύλου καὶ μετὰ τινὸς συζητήσεως τὸ Συμβούλιον ἀπεδέχθη τήν δωρεάν καὶ ἀπεφάσισε νά γίνῃ πρᾶξις καὶ ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας τοῦ Σώματος πρὸς τὸν δωρητὴν κ. Ἡλίαν Μπιλίδαν καὶ νά ληφθῇ πρόνοια περὶ σχεδίου κ.λπ. ἐκ μέρους τοῦ Δημάρχου καὶ νά διορισθῇ Ἐπιτροπὴ συγκείμενη ἐκ μέρους τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ (Βίμπου) καὶ τῶν πολιτῶν Κωνσταντίνου Ἀργυροπούλου, Ἀθανασίου Μαλλούχου, Γεωργίου Ἀντωνοπούλου καὶ Σπυρίδωνος Μεντώρου, ἵνα φροντίσῃ αὐτὴ διά τήν συλλογὴν καὶ ἐτέρων συνδρομῶν, ἵνα χρησιμεύσῃ αὐτάς ὑπὲρ τοῦ ἀνεγερθησομένου Ἱεροῦ Ναοῦ τῶν Νεομαρτύρων Δημητρίου καὶ Παύλου».

Δέν γνωρίζομε πῶς ἐνήργησε ἡ ἀνωτέρω Ἐπιτροπὴ, ἐκεῖνο ὅμως πού εἶναι δεδομένον εἶναι ὅτι τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο τὸν Ἰούλιο τοῦ ἰδίου ἔτους 1871 ζητεῖ ἀπὸ τὸ Δημόσιο τήν παραχώρησι καταλλήλου οἰκοπέδου κοντὰ στήν διαμορφούμενη τότε πλα-

τεία τοῦ Ἁρεως γιά τήν ἀνέγερσιν Ναοῦ. Τό Δημόσιο ἀποδέχεται τό αἶτημα τοῦ Δήμου Τριπόλεως καὶ ὁ Συνταγματάρχης Μηχανικοῦ, ὑπάσπιστής τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Α', Γεράσιμος Μεταξᾶς ἐκπονεῖ σχεδιάγραμμα γιά τήν πλατεία τοῦ Ἁρεως Τριπόλεως, ὅπου προβλέπεται στό ΒΑ ἄκρον τῆς πλατείας χῶρος ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ.

Στήν συνέχεια τό ἔτος 1873 ὁ Δήμαρχος Τριπόλεως Ἀλέξ. Νικόπουλος τὸν Ἰούνιο προτείνει στό Δημοτικὸ Συμβούλιο νά καθορισθῇ ἡ ἡμερομηνία θεμελιώσεως τοῦ Ναοῦ τῶν Ἁγίων Νεομαρτύρων. Δέν ἔγινε ὅμως καμμία ἐνέργεια γιά τὸν Ναό καὶ μέ τίς ἐκλογές τοῦ 1874 ἀνεδείχθη Δήμαρχος Τριπόλεως ὁ Παναγιώτης Οἰκονομίδης, ὁ ὁποῖος δέν ἔδειξε κανένα ἐνδιαφέρον γιά τό ἐν λόγῳ θέμα κατὰ τήν διάρκεια τῆς δημαρχίας του. Ὁ Οἰκονομίδης ἀπέθανε στίς 23 Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1877 καὶ στήν δημαρχία τὸν διεδέχθη ὁ δραστήριος Γεώργιος Πετρόπουλος. Αὐτός ἡσχολήθη μέ τό θέμα τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ τῶν Ἁγίων Νεομαρτύρων, ἐπέδειξε ἱερὸν ζῆλο καὶ ἔπεισε τὸν χορηγὸν Μπιλίδαν νά ἀναλάβῃ ἐξ ὀλοκλήρου τήν δαπάνην τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ τούτου. Στίς 18 Ἰουνίου 1880 προκηρύσσεται δημόσιος μειοδοτικὸς διαγωνισμὸς γιά τήν ἀνάληψιν τῆς

ΛΙΕΥΣ

ἐργολαβίας τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ. Ἡ δημοπρασία διενεργήθη στήν Τρίπολι στίς 22 Ἰουνίου καί κατεκυρώθη στόν Τριπολίτη ἐργολάβο Ἰωάννη Γιαννακόπουλο ἀντί τοῦ ποσοῦ τῶν 8.950 δρχ.

Ὁ Μπιλίδας δέ, ἐπειδή διέμενε στό Ναύπλιο καί λόγω τῆς προχωρημένης ἡλικίας του δέν ἦταν δυνατόν νά παρακολουθήσῃ τήν πορεία καί τήν πρόοδο τῶν ἐργασιῶν. Ὁρίσε λοιπόν τρεῖς ἐντολοδόχους του γιά νά παρακολουθοῦν καί νά ρυθμίζουν γιά λογαριασμό του τήν πορεία τῶν ἐργασιῶν. Οἱ ἐντολοδόχοι του αὐτοί ἦσαν: ὁ Δήμαρχος Τριπόλεως Γεώργιος Πετρόπουλος, ὁ ἔμπορος καί μεγαλοκτηματίας Τριπόλεως Νότης Πανόπουλος καί ὁ ἐπίσης ἔμπορος Τριπόλεως Ἐμμανουήλ Θεοδωρόπουλος. Καί ἐνῶ μέχρι τότε ἐγένετο λόγος περί ἀνεγέρσεως Ναοῦ τῶν Ἁγίων Νεομαρτύρων, ξαφνικά ὁ Δήμαρχος Γεώργιος Πετρόπουλος σέ ἔγγραφό του μέ ἀριθ. πρωτ. 1138/27-6-1880 γράφει πρὸς τοὺς ἐντολοδόχους τοῦ Ἁγία Μπιλίδα τά ἑξῆς:

«Σᾶς ἀπευθύνομεν τό ἐκπονηθέν σχεδιάγραμμα διά τήν κατασκευήν τοῦ Ναοῦ τῶν Νεομαρτύρων Παύλου καί Δημητρίου καί τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, ὃν ὁ ἐντολοδότῃς σας δαπάναις καί ἀφιερῶσει εἰς κοινήν λατρείαν καί τά Πρακτικά τῆς διενεργη-

θείσης μειοδοτικῆς δημοπρασίας διά τήν ἐργολαβίαν αὐτοῦ καί σᾶς παρακαλοῦμεν νά ἐκτελέσετε τήν ἐντολή του.

Ὁ Δήμαρχος Γεώργιος Πετρόπουλος».

Γεννᾶται τώρα τό ἐρώτημα πῶς στόν Ναό τῶν Ἁγίων Νεομαρτύρων προστίθεται καί τό ὄνομα τοῦ Προφήτου Ἡλία; Ἦταν ἀπαιτήσις τοῦ δωρητοῦ, ἀφοῦ τό ὄνομά του ἦταν Ἡλίας, ἢ ὁ Δήμαρχος Πετρόπουλος συγκινημένος ἀπό τήν προσφορά τοῦ Μπιλίδα ἐθεώρησε δίκαιο νά ἀφιερῶθῃ ὁ Ναός καί στόν λαοφιλή Προφήτη Ἡλία; Τοῦτο εἶναι ἄγνωστον.

Πάντως ὁ ἴδιος Δήμαρχος μέ νεώτερο ἔγγραφο δηλώνει ὅτι τό Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἐνέκρινε τήν ἀνέγερσι τοῦ Ναοῦ μόνον ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἁγίων Νεομαρτύρων Δημητρίου καί Παύλου. Τό ἔγγραφο, πού εὐρίσκεται στό Ἀρχεῖον Ἀθανασιάδου, ὅπως καί τό προηγούμενο, ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΤΡΙΠΟΛΕΩΣ
Ἀριθ. πρωτ. 2817

Ἐν Τριπόλει τῇ 29ῃ Σεπτεμβρίου 1880

Πρὸς τοὺς Ἐντολοδόχους τοῦ Ἁγία Μπιλίδα κ.κ. Γεώργιον Πετρόπουλον, Παναγιώτην Πανόπουλον καί Ἐμμανουήλ Θεοδωρόπουλον

Ἐνταῦθα

Γνωστοποιοῦντες ὑμῖν ὅτι τό

Ἵπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν δι' ἀποφάσεώς του ἐνέκρινε τήν ἀνέγερσιν τοῦ Ναοῦ εἰς μνήμην τῶν Νεομαρτύρων Δημητρίου καί Παύλου, ὃν ὁ ἐντολοδόχος σας ἀπεφάσισεν νά ἀνεγείρη ἰδίαις δαπάναις, σᾶς παρακαλοῦμε νά ἐκτελέσετε τά καθ' ἑαυτοῦς.

Ὁ Δήμαρχος Γεώργιος Πετρόπουλος.

Οἱ ἐργασίες ἄρχισαν σχεδόν μετά δύο ἔτη, δηλαδή τό 1882, ἀλλά δέν προχωροῦσαν κανονικά καί ἐδημιουργήθησαν διαφορίαι, ὥστε ἡ ἐφημερίδα τῆς Τριπόλεως «Ἐργάτης» στό φύλλο τῆς 13/26-8-1882, ἀντιπολιτευομένη τόν Δήμαρχον νά γράφῃ: «...ὅ,τι ὅμως δύναται νά δοξάσῃ τόν κ. Δήμαρχον εἶναι ἡ ἀνέγερσις τοῦ Ναοῦ τῶν Μαρτύρων Δημητρίου καί Παύλου. Ἐπιστεύσαμεν ὅτι θά εἶχαν κάποια ὄρια τά θαύματα τῆς Δημοτικῆς ἀρχῆς. Εἶναι ψεῦδος ὅτι ὁ Ναός οὗτος λέγεται ὅτι οἰκοδομεῖται ὑπό τοῦ ἐν Ναυπλίῳ κ. Ἡλία Μπιλίδα, ἐνῶ ἀληθές εἶναι ὅτι ἀνεγείρεται διά διαφορῶν συνδρομῶν συλλεγεῖσῶν καί εἰς χεῖρας τοῦ Μπιλίδα εὐρισκομένων ἕως τώρα, μεταξύ δέ τῶν συνδρομητῶν εἶναι καί ὁ Δήμος Τριπόλεως ἔκτοτε. Ὁ κ. Μπιλίδας νομίσας τόν καιρόν κατάλληλον ἐπεχείρησε τήν οἰκοδομήν εἰς ἣν ἐπιστατεῖ ὁ κ. Δήμαρχος, ὅστις ἔκαμε λάθος καί ἐνόμισεν ἔργον του τό Ναόν».

Στό σχόλιο τοῦτο ἀπαντᾷ μία ἄλλη ἐφημερίδα τῆς Τριπόλεως, «Μαντινεία», ἡ ὁποία συμπολιτεύεται τόν Δήμαρχον καί μετά δύο ἡμέρες στό φύλλο τῆς 13/28-8-1882 γράφει: «Ὁ Ἐργάτης ἀφοῦ διά τοῦ προτελευταίου φύλλου ἔρριψεν ἀμφιβολίας ἀνυποστάτους περί τῆς κακῆς δῆθεν ποιότητος τῶν ὑλικῶν, δι' ὧν ἐγείρεται ὁ Ναός τῶν Νεομαρτύρων, διά τοῦ χθεσινοῦ φύλλου ἐν γνώσει, ὅπως ἀτόπως, διαστρέφει τήν ὑπόθεσιν τῆς ἀνεγέρσεως τῶν Νεομαρτύρων καί πικραίνει ἀξιωμαμπτως καί πρὸς ζημίαν τοῦ τόπου τόν ἀξιότιμον κ. Ἡλίαν Μπιλίδα, ὁ ὁποῖος πρὸς τόν σκοπόν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ κατέδθηκεν (10.000) δέκα χιλιάδες δραχμάς ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ταμείου καί οὐχί ἐκ συνεισφορῶν προερχομένων, ὡς ψευδῶς δημοσιεύει ὁ Ἐργάτης, ὁ δέ Δήμος Τριπόλεως μόνος συμπληροῖ τό ὑπόλοιπον τῆς δαπάνης ποσόν. Διαβεβαιοῦμεν τόν Ἐργάτην ὅτι ταῦτα εἰσὶ τοῖς πᾶσιν γνωστά καί ὁ τόπος πλήν αὐτοῦ εὐγνωμονεῖ τόν κ. Μπιλίδα διά τήν γενναιοδωρίαν του, ὡς καί πάντας τούς τοιούτους εὐεργέτας συμπολίτας καί ὅτι ὁ αὐτός ἀξιότιμος συμπολίτης μας κ. Μπιλίδας γινώσκων τήν τακτικὴν τοῦ Ἐργάτου δέν θέλει τόν συνερισθῆ».

Ἐνῶ δέ ἐγράφοντο στίς ἐφημερίδες αὐτά, οἱ ἐργασίες τῆς ἀνε-

γέρσεως τοῦ Ναοῦ προχωροῦσαν ἐντατικά. Ὁ Μπιλίδας ἀπέθανε τῆς πρῶτης ἡμέρας τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1882. Μέ τήν διαθήκη του ἄφησε τά δύο τρίτα περίπου τῆς περιουσίας του στούς Ναούς τῆς Τριπόλεως καί τοῦ Ναυπλίου, μέσῳ ἑνός κληροδοτήματος πού συνέστησε. Ὁ θάνατός του εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα οἱ ἐργασίες νά ἀτονίσουν καί ὁ Ναός νά μείνῃ ἡμιτελής γιά μεγάλο χρονικό διάστημα, ὥστε ἡ ἐφημερίδα «Μαντινεῖα» στό φύλλο 85/28-7-1884 νά ἐρωτᾷ τόν Δήμαρχον μέ τό ἐξῆς σχόλιο «Τί ἐπί τέλους θά γίνῃ ὁ Ναός τῶν Νεομαρτύρων ὁ διά τῆς δωρεᾶς τοῦ μακαρίτου Μπιλίδα ἐν τῇ πλατεῖα τοῦ Ἄρεως ἀνεγειρόμενος; Θά μένῃ ἐπί πολύ εἰς τήν στασιμότητα ταύτην; Καί διατί οἱ ἐργολάβοι δέν ἐκπληροῦσι τάς ὑποχρεώσεις των; Τί δέ πράττει καί ὁ Δήμαρχος; Ἄγνοεῖ ὅτι ὅταν οὕτω φερόμεθα πρός τάς διαθήκας, ἀποδαρρύνομεν πάντα πολίτην ὅπως σκεφθῆ διά καλόν τι τοῦ τόπου του; Περιμένομεν νά μάθωμεν ὅποταν θά ἐπανέλθωμεν».

Ἀλλά ἡ ἐφημερίδα δέν ἐπανῆλθε, διότι φαίνεται δέν ἔμαθε τόν λόγον τῆς ἐγκαταλείψεως τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ, ὅμως ὁ Δημήτριος Ἀθανασιάδης μᾶς πληροφορεῖ μέ δημοσίευσμά του στήν ἐφημερίδα «Μορηᾶς» τῆς 15ης Μαΐου 1903,

ὅτι ὁ Ναός τό 1903 δέν εἶχε ἀκόμα ἀποπερατωθῆ. Ὁ Ναός ἐστεγάσθη ἐπί Δημαρχίας Νικολάου Λαγοπάτη καί τά ἐγκαίνια ἐγίναν ἐπισήμως τό 1907. Στό φύλλο 39/30-5-1910 τῆς ἰδίας ἐφημερίδος ὁ Ἄθανασιάδης γράφει «...χάριτας ὁ τόπος ἀνομολογεῖ τῷ πρωταγωνιστήσαντι εἰς τήν καθιέρωσιν καί ἐπισημοποίησιν τῆς 22ας Μαΐου ὡς ἑορτῆς τῶν Πολιούχων Δημητρίου καί Παύλου τῶν Νεομαρτύρων Σεβασμιωτάτῳ Ἐπισκόπῳ Μαντινεῖας καί Κυνουρίας Γερμανῶ, οὐ μήν ἀλλά καί τῷ κ. Ν. Λαγοπάτη ἐπί Δημαρχίας τοῦ ὁποίου ἀποπερατώθη καί ἐκαλλωπίσθη ὁ «Μπιλιδεῖος» ὁμώνυμος τῶν Νεομαρτύρων Ναός». Ἔτσι ἐπιβεβαιώνεται ὅτι ὁ Ναός τῶν Ἁγίων Νεομαρτύρων Δημητρίου καί Παύλου, ὁ ὁποῖος ἐξεκίνησε ὡς ἰδέα τό ἔτος 1848, κατέληξε ὡς πραγματικότης ὕστερα ἀπό 60 περίπου χρόνια χάρις στήν γενναία δωρεά τοῦ Ἡλία Μπιλίδα καί παρεδόθη στούς εὐσεβεῖς Χριστιανούς τῆς Τριπόλεως γιά τήν λατρεία τοῦ Θεοῦ καί τόν ἁγιασμό τοῦ λαοῦ. Ἀνήκει στόν τύπο τρίκλιτης βασιλικῆς καί εἶναι τρισυπόστατος, δηλαδή στό κεντρικό κλίτος τιμᾶται ὁ ἐνδοξος Προφήτης Ἡλίας, εἰς δέ τά ἐκατέρωθεν κλίτη δεξιά ὁ Νεομάρτυς Παῦλος καί ἀριστερά ὁ Νεομάρτυς Δημήτριος, οἱ δύο Πολιοῦχοι καί Προστάτες

ΛΙΘΥΣ

τῆς πόλεώς μας, ὧν «ταῖς ἀγίαις πρεσβείαις ὁ Θεός ἐλέησον καί σῶσον ἡμᾶς».

Τελειώνοντας, ἀξίζει νά ἀναφέρωμε τιμητικῶς τούς Ἱερεῖς πού ἐφημέρευσαν στόν Ναόν αὐτόν:

Δημήτριος Ἀθανασόπουλος
(1904-1945),

Βασίλειος Κουλολιάς
(1927-1958),

Παναγιώτης Γιαννακούλιας
(1942-1960),

Γεώργιος Ρουμπάνης
(1952-1992),

Ἀθανάσιος Μπερλής
(1950-1988),

Δημήτριος Δεδούσης
(1988-2003),

Δημήτριος Λυμπερόπουλος
(1974-),

Βασίλειος Ἡλιόπουλος
(1977-),

Ἀλέξανδρος Παπαδόπουλος
(1977-2021),

Γερμανός Μίχος (2012-)

Παναγιώτης
Δημητρακόπουλος (2021-).

Ἐπίσης τά δύο ἀναλόγια τοῦ Ἱεροῦ αὐτοῦ Ναοῦ ὑπηρέτησαν τήν τελευταίαν πεντηκονταετίαν οἱ Ἱεροψάλτες: Παραδείσης, Ἰωάννης Θεοδορίδης, Θεόδωρος Τόλιας, Ἰωάννης Βαρβέρης, Σωτήριος Ἀνδριανόπουλος, Χρῖστος Λαχανᾶς, Μαρίνος Τσεκούρας, Σπύρος Σπυρόπουλος, Σωτήριος Πετροπουλος, Δημήτριος Σπυρόπουλος, Νικόλαος Δελής, Δημήτριος Κωνσταντίνου.

